

**KONFERENCJA W SPRAWIE
PRZYSTĄPIENIA DO UNII
EUROPEJSKIEJ
– CZARNOGÓRA –**

**Bruksela, 13 grudnia 2024 r.
(OR. en)**

AD 28/24

LIMITE

CONF-ME 14

DOKUMENT AKCESYJNY

Dotyczy: WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ
– Rozdział 20: Polityka w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu

WSPÓLNE STANOWISKO UNII EUROPEJSKIEJ

Rozdział negocjacyjny 20: Polityka w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu

Niniejsze stanowisko Unii Europejskiej opiera się na jej ogólnym stanowisku przygotowanym na konferencję akcesyjną z udziałem Czarnogóry (AD 23/12 CONF-ME 2) i podlega zasadom negocjacyjnym zatwierdzonym podczas tej konferencji (AD 20/13 CONF- ME 16), a zwłaszcza zasadom następującym:

- opinie wyrażone przez którąkolwiek ze stron na temat określonego rozdziału negocjacyjnego w żaden sposób nie przesądzają o stanowisku, które może zostać przyjęte w sprawie pozostałych rozdziałów;
- porozumień – nawet częściowych – osiągniętych w trakcie negocjacji nad kolejno omawianymi rozdziałami nie należy uznawać za ostateczne, dopóki nie zostanie osiągnięte porozumienie ogólne.

Stanowisko Unii Europejskiej opiera się również na wymogach określonych w pkt 24, 28, 41 i 44 ram negocjacyjnych.

UE zachęca Czarnogórę, aby kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego – odnotowując, że przed przystąpieniem mogą wejść w życie jeszcze dodatkowe akty należące do tego dorobku – oraz aby skutecznie wdrażała i egzekwowała ten dorobek, a także aby opracowywała, jeszcze przed przystąpieniem, polityki i instrumenty, które w jak największym stopniu będą spójne z politykami i instrumentami UE.

UE odnotowuje, że w swoim stanowisku AD 7/13 (CONF-ME 5) i addendum do tego stanowiska AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 20 obowiązujący na dzień 12 grudnia 2024 r. oraz że deklaruje gotowość do wprowadzenia go w życie przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej.

Zasady polityki w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu

UE odnotowuje, że Czarnogóra przyjęła i wdrożyła (lub jest w trakcie wdrażania) szereg strategii wspierających politykę w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw.

UE odnotowuje, że Czarnogóra przyjęła trzy strategie w zakresie polityki przemysłowej: na lata 2016–2020 (IP 2020), 2019–2023 (IP 2023) i w sierpniu 2024 r. na lata 2024–2028 (IP 2028).

UE zauważa również, że ostateczna ocena IP 2023, przeprowadzona przez zewnętrznego ewaluatora, ujawniła wyraźne rezultaty wdrażania tej strategii.

UE odnotowuje, że IP 2028 została sporządzona zgodnie z zasadami określonymi w polityce przemysłowej UE i zgodnie z wytycznymi zawartymi w komunikatach Komisji COM(2010) 614, COM(2012) 582, COM(2017) 479 i COM(2020) 102 zaktualizowanym przez COM(2021) 350.

UE odnotowuje, że IP 2028 została przyjęta przez rząd we współpracy z Czarnogórskim Funduszem Rozwoju Inwestycji, Urzędem Statystycznym, Izbą Handlową, Czarnogórską Federacją Pracodawców i w następstwie publicznych konsultacji z wieloma interesariuszami. UE dostrzega także, że w IP 2028 znalazły się istotne zasady i cele czarnogórskiej strategii inteligentnej specjalizacji.

UE przyjmuje do wiadomości przekazane przez Czarnogórę informacje, z których wynika, że monitorowanie i ocena IP 2028 polega na zastosowaniu mechanizmu monitorującego wraz z półrocznymi/rocznymi planami działania oraz na ocenie w ostatnim roku wdrażania. UE zachęca Czarnogórę do przygotowania wieloletnich planów działania i do regularnego przysyłania Komisji sprawozdań z wdrażania. Ponadto UE zachęca Czarnogórę do wyraźnego włączenia do IP 2028 – w szczególności w celu zwiększenia jej kompleksowości – polityk i działań, które służą zmniejszaniu strategicznych zależności, zwłaszcza w kluczowych obszarach.

UE odnotowuje, że Czarnogóra zobowiązała się do usprawnienia ram polityki w zakresie przedsiębiorstw i ulepszenia otoczenia biznesowego, w tym w drodze przyjęcia kolejnych strategii na rzecz rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), zwiększających jakość usług publicznych przeznaczonych dla MŚP i w obszarze wydawania zezwoleń na działalność gospodarczą oraz dostępu do finansowania. Ponadto UE zauważa, że Czarnogóra dostosowała swoją definicję MŚP do unijnej definicji zamieszczonej w zaleceniu Komisji C(2003) 361.

UE odnotowuje, że Czarnogóra zapewnia zgodność także z politykami mającymi na celu rozwój przedsiębiorczości kobiet oraz kształcenie przez całe życie w zakresie przedsiębiorczości i przyjęła w tych obszarach strategię i plany działania.

UE odnotowuje wysiłki, które podejmuje Czarnogóra w celu dalszego ulepszania otoczenia biznesowego i polityk w zakresie przedsiębiorstw, m.in. przyjęcie programu eliminowania gospodarki nieformalnej na lata 2024–2026 oraz rozpoczęcie kompleksowych reform w sektorze przedsiębiorstw państwowych. UE zachęca Czarnogórę do kontynuowania działań poprzez szybką realizację tych ważnych reform, zwłaszcza w ramach niedawno uzgodnionego czarnogórskiego programu reform towarzyszącego planowi wzrostu gospodarczego dla Bałkanów Zachodnich.

UE oczekuje, że Czarnogóra w pełni wdroży wyżej wymienioną strategię w zakresie polityki przemysłowej, oraz zwraca się do Czarnogóry, by informowała ją regularnie o zachodzących zmianach i krokach podejmowanych w odniesieniu do zasad polityki w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu.

Instrumenty polityki w zakresie przedsiębiorstw i przemysłu

UE odnotowuje, że Czarnogóra od wielu lat uczestniczy w unijnych programach wspierających przedsiębiorczość, konkurencyjność i innowacje. Czarnogóra wzięła udział w Programie na rzecz przedsiębiorczości i innowacji w ramach Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji (2007–2013) i w Programie na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw 2014–2020 (COSME).

UE z zadowoleniem przyjmuje uczestnictwo Czarnogóry w Programie na rzecz jednolitego rynku skupiające się na trzech jego filarach (ulepszanie rynku wewnętrznego, MŚP, konsumenci). W tym kontekście UE zauważa, że udział w Europejskiej Sieci Przedsiębiorczości w ramach tego programu jest szczególnie istotny dla rozwoju MŚP w Czarnogórze. UE zwraca się do Czarnogóry, aby dalej pogłębiała ponadnarodowe partnerstwa w ekosystemach przemysłowych i sieciach klastrów.

UE dostrzega, że Czarnogóra opracowała pakiet instrumentów krajowych i utworzyła agencje wykonawcze z myślą o zapewnieniu wsparcia finansowego przedsiębiorstwom i świadczeniu usług na ich rzecz. UE odnotowuje, że Czarnogórski Fundusz Rozwoju Inwestycji pełni rolę mechanizmu ułatwiającego dostęp sektora MŚP do finansowania, we współpracy z Europejskim Bankiem Inwestycyjnym i Bankiem Rozwoju Rady Europy. UE zauważa również, że Czarnogórski Fundusz Rozwoju Inwestycji ma zostać przekształcony w Czarnogórski Bank Rozwoju, i ma m.in. zapewnić krajowym podmiotom gospodarczym ubezpieczenia eksportu. UE odnotowuje, że trwa tworzenie wspieranego przez państwo Funduszu Gwarancji Kredytowych, który dodatkowo ułatwi przedsiębiorstwom, w tym start-upom i firmom prowadzonym przez kobiety, dostęp do finansowania, i zachęca Czarnogórę do sfinalizowania tego działania.

UE odnotowuje, że Czarnogóra przyjęła właśnie ustawę o terminach regulowania zobowiązań finansowych, dostosowaną do dyrektywy 2011/7/UE w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych. UE zwraca się do Czarnogóry, aby okresowo przekazywała Komisji Europejskiej informacje o wdrażaniu tej ustawy.

UE zachęca Czarnogórę do dalszego zapewniania, aby organy krajowe i odpowiednie podmioty dostosowywały, przed datą przystąpienia, przepisy do unijnego dorobku prawnego i aby skutecznie je wdrażały; zwraca się też do Czarnogóry, aby nadal regularnie informowała UE o sytuacji dotyczącej instrumentów polityki w zakresie przemysłu i przedsiębiorstw.

Polityki sektorowe

W związku z tym, że sektor turystyczny ma duże znaczenie w czarnogórskiej gospodarce i generuje blisko 30% PKB, UE zauważa istnienie strategii rozwoju turystyki na lata 2022–2025 i jej powiązanie z krajową strategią inteligentnej specjalizacji, w której zrównoważona turystyka i turystyka uzdrowiskowa zostały wybrane jako sektory specjalizacji. UE odnotowuje w tym kontekście, że zróżnicowanie oferty turystycznej, stosowanie nowych technologii i cyfryzacja w przedsiębiorstwach turystycznych, a także zaangażowanie na rzecz rozwoju zrównoważonej i ekologicznej turystyki to zasady przewodnie dla sektora na najbliższe lata.

UE zachęca Czarnogórę do dalszych prac nad strategiami w różnych sektorach i do włączenia do tych strategii obecnych unijnych zasad polityki.

* * *

W związku z powyższym UE odnotowuje, że na obecnym etapie rozdział ten nie wymaga dalszych negocjacji.

Monitorowanie postępów w dostosowywaniu przepisów do unijnego dorobku prawnego i we wdrażaniu tego dorobku będzie kontynuowane przez cały czas trwania negocjacji. UE podkreśla, że będzie wyjątkowo bacznie obserwować wszystkie wyżej wspomniane szczególne kwestie, także z myślą o zapewnieniu zdolności administracyjnych Czarnogóry i jej zdolności do zakończenia procesu dostosowywania przepisów krajowych do unijnego dorobku prawnego we wszystkich dziedzinach objętych tym rozdziałem. Należy zwrócić szczególną uwagę na powiązania pomiędzy tym rozdziałem a innymi rozdziałami negocjacyjnymi. Ostatecznej oceny zgodności czarnogórskiego ustawodawstwa z unijnym dorobkiem prawnym i zdolności wprowadzania w życie tego dorobku będzie można dokonać dopiero na późniejszym etapie negocjacji. UE zachęca Czarnogórę, aby oprócz wszelkich informacji, których UE może wymagać do celów negocjacji w sprawie przedmiotowego rozdziału i które należy przedstawić konferencji, regularnie przekazywała Radzie Stabilizacji i Stowarzyszenia szczegółowe informacje pisemne na temat postępów we wdrażaniu unijnego dorobku prawnego.

Uwzględniając wszystkie wymienione powyżej kwestie, UE, w razie konieczności, powróci do tego rozdziału we właściwym czasie.

UE odnotowuje, że w swoim stanowisku AD 7/13 (CONF-ME 5) i addendum do tego stanowiska AD 7/13 ADD 1 (CONF-ME 5) Czarnogóra akceptuje unijny dorobek prawny dotyczący rozdziału 20 obowiązujący na dzień 12 grudnia 2024 r. oraz że deklaruje gotowość do wprowadzenia go w życie przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej. UE odnotowuje także, że Czarnogóra zadeklarowała, że będzie kontynuowała proces dostosowywania swojego ustawodawstwa do unijnego dorobku prawnego i będzie gotowa do wprowadzenia go w życie przed datą przystąpienia do Unii Europejskiej.

Ponadto UE przypomina, że między 12 grudnia 2024 r. a datą zakończenia negocjacji mogą wejść w życie nowe akty prawne stanowiące część unijnego dorobku prawnego.